

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Hvala. Izvolite sjesti.

2 SVEDOK: JOHN WILSON

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Izvolite, gospodine Harmon.

4 G. HARMON: [simultani prevod] Hvala.

5 Ispituje g. Harmon:

6 [Tužilac ispituje putem prevodioca]

7 P: Dobar dan.

8 O: Dobar dan.

9 P: Postaviti ću Vam niz pitanja danas poslijepodne. S obzirom da
10 govorimo istim jezikom, zamoliti ću Vas da napravite pauzu nakon mog pitanja jer
11 se moje pitanje prevodi. Ako budete prebrzo počeli sa odgovorom, onda će biti
12 teško za prevodioce i teško će biti pratiti tko govori. Molim Vas, imajte to na
13 umu. Znam da to nije lako, ali zamoliti ću Vas.

14 O: Učiniti ću to.

15 P: Prvo ću dati sažetak koji se tiče vaše biografije. Pročitati ću iz
16 jednog dokumenta, neću tražiti od Vas da odgovarate, nego samo ću na kraju
17 tražiti da potvrdite da je ovo što sam rekao točno.

18 O: Razumio sam Vas.

19 P: Rođeni ste 25. marta 1947. godine. Vi ste /prevod engleskog
20 transkripta: "bili ste"/ profesionalni vojnik u oružanim snagama u Australiji.
21 Kraljevski vojni koledž ste pohađali od 1964. do 1967. godine i nakon diplome
22 ste dobili čin poručnika u pješadiji. U Maleziju ste bili raspoređeni 1968. Bili
23 ste komandant jednog voda u toj zemlji.

24

25

26

27

28

29

30

1   1970. ste bili raspoređeni u Vijetnam i tokom prvih 6 mjeseci ste bili
2 zamjenik komandanta jedne čete, a tokom drugih 6 mjeseci bili ste adutant
3 komandanta australskih snaga u Vijetnamu.

4   1976. bili ste komandant čete, a prije nego što ste počeli raditi za
5 Ujedinjene narode 1984. godine, otprilike 6 godina ste radili na poslovima
6 vršenja izbora kandidata za australsku vojsku.

7   1984. godine ste pretpodčinjeni Ujedinjenim narodima, tj. UNTSU,
8 Organizaciji za nadziranje primirja u Libanonu Ujedinjenih naroda, gdje ste bili
9 načelnik grupe promatrača u Libanonu. Imali ste čin potpukovnika i bili ste
10 komandant jednog bataljona u tom svojstvu. Sredinom '90-ih bili ste ponovo
11 pretpodčinjeni Ujedinjenim narodima, vratili ste se u Jeruzalem gdje ste bili
12 načelnik štaba UNTSO-a. Tada ste bili pukovnik po činu. Dok ste bili tamo došlo
13 je do Zaljevskog rata i Sirijske invazije Libanona i tokom tog perioda ste bili
14 uključeni u pokretanje cijelog niza misija Ujedinjenih naroda.

15   Da li je to tačno?

16   O: Dvije sitnije ispravke - ja sam bio komandant čete 1975.

17   I kao drugo, dok sam bio u Libanonu, ja zapravo nisam bio komandant
18 bataljona nego je to samo bilo na istoj razini.

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1   Otprilike 120 vojnih promatrača Ujedinjenih naroda su bile pod mojom
2 komandom.

3   P: Hvala Vam.

4   Da nastavimo. 1992. ste podčinjeni Ujedinjenim narodima i to u
5 privremenoj misiji u bivšoj Jugoslaviji. 14. januara 1992. ste bili raspoređeni
6 za UNMLO-Y, ja ću sada reći o čemu se radi, Vi ste bili u misiji veze vojnih
7 oficira Ujedinjenih naroda u Jugoslaviji. Vaš je zadatak bio da vršite vezu UN-a
8 sa obadve strane u sukobu između Hrvatske i JNA.

9   Tokom februara 1992. bili ste zajedno sa gospodinom Gouldingom uključeni
10 u pregovore u vezi sa snagama UNPROFOR-a u bivšoj Jugoslaviji. Tokom tih
11 pregovora Vi ste zajedno sa gospodinom Marrackom Gouldingom sudjelovali na
12 sastancima sa Slobodanom Miloševićem, Franjom Tuđmanom, Gojkom Šuškom,
13 gospodinom Babićem i još nekim drugim ljudima.

14   Sredinom marta 1992. UNPROFOR je bio raspoređen u Beograd. Time je
15 završeno djelovanje prethodne misije i tada su uvedeni vojni promatrači
16 Ujedinjenih naroda koji su predstavljali jedan određeni dio UNPROFOR-a. Vi ste
17 bili imenovani za načelnika vojnih promatrača UN-a.

18   Da li je to tačno?

19   O: Sve to je tačno.

20   P: 22. marta 1992. ste poslani u Sarajevo gdje Vam je bio zadatak da
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 osnujete komandu UNPROFOR-a, što ste i učinili. 16-og i 17-og maja 1992. je
2 misija UNPROFOR-a bila premještena iz Sarajeva u Beograd zbog teškog
3 granatiranja grada, međutim, Vi ste ostali u Sarajevu do 24. juna 1992. zajedno
4 sa još sedam vojnih promatrača UN-a i još 70 ljudi iz Francuskih bezbjednosnih
5 snaga.

6 Tokom tog perioda Vaš je zadatak bio, pod 1 - da održite prisutnost UN-a
7 u Sarajevu, 2 - osigurate imovinu UN-a, te 3 - pomognete stranama u onome u čemu
8 im možete pomoći.

9 U tom posljednjem svojstvu Vi ste sudjelovali, tokom maja i juna 1992.,
10 u pregovorima za povlačenje JNA iz kasarni u Sarajevu, kao i u pregovorima za
11 otvaranje Sarajevskog aerodroma.

12 24. juna 1994. premješteni ste u Beograd zajedno sa vojnim promatračima
13 Ujedinjenih naroda, a sa tog položaja ste otišli u decembru 1992.

14 Također ste sudjelovali u tom periodu i u nekim drugim pregovorima, na
15 primjer - u pregovorima o povlačenju JNA iz okolice Dubrovnika, a u oktobru ste
16 dobili zadatak da pregovarate o zoni zabrane letenja iznad Bosne.

17 Da li je to tačno?

18 O: Tačno je.

19 P: U septembru 1992. ste unapređeni u čin brigadnog generala. U decembru
20 1992. ste bili raspoređeni za međunarodnu konferenciju za bivšu Jugoslaviju gdje
21 ste bili vojni savjetnik Cyrusa Vancea i predstavnik vojske za vezu sa tom
22 konferencijom. To ste radili do 1993., do decembra. Tokom tog perioda ste bili

23

24

25

26

27

28

29

30

1 blisko uključeni u pregovore koje su vodili Cyrus Vance, lord Owen, a kasnije
2 ambasador Stoltenberg.

3 Da li je to tačno?

4 O: Tačno je.

5 P: Prije nego što ste završili sa službom u bivšoj Jugoslaviji i na
6 Bliskom Istoku, dobili ste odlikovanje od Australijske Vlade. U periodu od 1994.
7 do 1996. bili ste komandant koledža zajedničkih službi u Australiji, a to je
8 koledž za rukovodeće oficire australske vojske. 1997. ste služili kao brigadni
9 komandant jedne brigade od otprilike 5.000 ljudi u području Sydneya. Vi ste se
10 povukli u penziju 1998. godine.

11 Da li je to tačno?

12 O: Tačno je.

13 P: Sada možemo konačno preći na Vaš iskaz.

14 Generale Wilson, da se sada vratimo na 14. januar 1992. kada ste bili
15 raspoređeni kao najviši vojni oficir za vezu UN-a. Možete li reći koje su bile
16 Vaše dužnosti?

17 O: 50 oficira kojima sam ja bio na čelu, to zapravo nije bila prava,
18 formalna misija, međutim, mi smo dobili zadatak da uspostavimo vezu sa obje
19 strane sa linije sukoba - dakle, to se događalo u Hrvatskoj - te da omogućimo
20 komunikaciju između dviju strana. Mi smo zapravo bili smješteni zajedno sa PMEZ-
21 om, tako da je bilo određenih poklapanja u našim zadacima.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1   Mi smo izvještavali UN u New Yorku u vezi sa kršenjima prekida vatre
2 koji je bio dogovoren od strane gospodina Cyrusa Vancea 2. januara. Bilo je
3 određen broj, 200-300 takvih kršenja gdje se radilo o nekim, recimo,
4 pojedinačnoj snajperskoj vatri s jedne strane, a i situacijama gdje je bilo
5 artiljerijske vatre s druge strane kada se pucalo na urbana područja.

6   P: Podijelit ćemo sucima jedan dokument koji je već bio uvršten u spis
7 kao dokazni predmet Tužilaštva 121. Molim da se taj dokument stavi i na
8 grafoskop.

9   G. HARMON: [simultani prevod] Časni Sude, ovaj dokazni predmet je bio
10 korišten kod iskaza gospodina Kiruđe. Ovime želim skrenuti pažnju Vijeću samo da
11 bi se podsjetili na to.

12   P: Generale Wilson, što se ticalo vašeg zadatka, Vi ste se bavili
13 Hrvatskom, zar ne?

14   O: Da, to je tačno. Mi nismo imali nikakvu odgovornost za dejstva u
15 Bosni i Hercegovini u to vrijeme.

16   P: Pomoću pokazivača, možete li nam na tom dokaznom predmetu pokazati
17 ona područja gdje su bili smješteni Vaši oficiri za vezu?

18   O: Mi smo imali otprilike 50 vojnih promatrača, otprilike 40 njih je
19 bilo na liniji sukoba, dakle, kao prvo ovdje u području Sektora istok. Mislim da
20 su fizički, baš kad govorimo, bili smješteni u blizini rijeke Dunav. Također smo
21 imali određeni broj ljudi koji su bili smješteni u području zvanom Sektor zapad,
22 kao i u Krajini. Ukupno imali smo sa svake strane po 6 takvih timova, dakle 12

23
24
25
26
27
28
29
30

1 zajedno.

2 Oni su podnosili izvještaje dvjema komandama, jednoj u Zagrebu a drugoj
3 u Beogradu, a ja sam vrijeme provodio u obje te komande kako mi je bilo dano u
4 zadatak od strane UN-a u Njujorku.

5 P: U vrijeme vršenja te misije, da li je tačno ako kažem da je sukob u
6 Hrvatskoj u biti postao statičan i to u velikoj mjeri se stvar riješila time što
7 je UN imao zaštićene zone?

8 O: Ne, Vi sada govorite o vremenu kada smo mi stigli. Linija sukoba je
9 bila odražena zapravo vidimo ovom crtom na karti, tu su bila područja zaštićenih
10 zona. Mi smo imali zapravo srpske snage hrvatske strane koje su bile na
11 strateškim obrambenim položajima okrenuti jedni prema drugima i stalno su
12 izazivali jedni druge. Međutim, iza tih linija sukoba je život bio prilično
13 normalan, ljudi su išli u polja iako se vidjelo da je bilo etničkog čišćenja
14 koje se zapravo i nastavilo u vrijeme dok smo bili tamo, ali ipak je život bio
15 relativno miran.

16 P: Kakvu vrstu štete ste i Vi i drugi vojni promatrači primjećivali u
17 područjima u kojima ste bili smješteni?

18 O: Naši su timovi bili iza linija sukoba, ne na njima. Međutim, kada se
19 išlo u posjetu onda se moglo vidjeti šta se događalo u tim područjima. Tamo gdje

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 je bilo velikih borbi tamo je bilo znatnih oštećenja, međutim i u selima gdje
2 nije bilo razloga za to moglo se vidjeti da su neka sela i kuće bile oštećene
3 vatrom i eksplozijom.

4 P: Šta se dogodilo sa civilnim stanovništvom?

5 O: Jako se malo ljudi moglo vidjeti, uzevši u obzir koliko je bilo sela
6 bilo je jako malo stanovnika. Meni je rečeno da je većina ljudi ostala, da su to
7 bili Srbi, ali bilo je i pripadnika drugih nacionalnosti koji su tamo ostali.

8 G. STEWART: [simultani prevod] Samo da napomenem jednu stvar. Kada
9 svjedok govori o crti na karti na koju je pokazao, to kasnije ne može biti jasno
10 nikome ko samo čita iz transkripta. Mislim da bi bilo dobro kada bi zbog
11 zapisnika bilo konkretnije napomenuto o čemu se radi, kako bismo kasnije to
12 mogli pratiti.

13 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, to je dobar prijedlog. Mislim da je
14 svjedok mislio na plave linije.

15 G. HARMON: [simultani prevod] Također je mislio na Sektor istok koji se
16 vidi na karti označen, kao i Sektor zapad. Oba su označena konkretno na karti.
17 Mogli bismo biti i precizniji, ali u ovom slučaju je to jasno samo po sebi.

18 G. STEWART: [simultani prevod] Ne, ne, ovdje sam samo spominjao gdje se
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica.

1 kaže, ova linija na karti.

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Plava crta.

3 G. STEWART: [simultani prevod] Pa to nije bilo u transkriptu.

4 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ne, ne. To sam ja rekao.

5 G. STEWART: [simultani prevod] Oprostite, onda je sad sve jasno.

6 G. HARMON: [simultani prevod]

7 P: Generale Wilson, kada ste razgovarali sa hrvatskim oficirima, recite
8 da li su nudili bilo kakve prognoze u vezi sa budućim sukobom u Bosni, kakav bi
9 on bio?

10 O: Da. Neizazvanim takvim razgovorima, oni su istaknuli da ako se taj
11 sukob proširi na Bosnu i Hercegovinu, da će biti puno ozbiljniji, da će imati
12 puno veći negativni učinak nego što je imao u Hrvatskoj. Mene je to u to vrijeme
13 iznenadilo. Meni se nije činilo tada da bi moglo uopće doći do širenja, a i
14 događaji u Hrvatskoj su bili dovoljno dramatični i nije mi se činilo da bi mogli
15 biti još gori.

16 P: S kim ste to točno razgovarali?

17 O: Dva hrvatska oficira. Oni su bili iz ureda za vezu u Zagrebu koji su
18 imali zadatak da vrše vezu sa UN-om, ne sjećam se imena.

19 P: Jeste li sličan razgovor vodili sa komandantom JNA u Banjaluci?
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 O: Da, u neko vrijeme, ne znam tačno kojeg datuma, ja sam posjetio
2 komandanta korpusa u njegovom isturenom komandnom mjestu u Sektoru zapad pored
3 Save. Imali smo jedan razgovor o ulozi UNLO-a, koji je naš zadatak. Usput sam mu
4 rekao da sam čuo glasine da JNA razoružava nesrbe u Bosni i Hercegovini. On je
5 potvrdio da se to zbiva, rekao je da se to radi o odmetničkim snagama koje on
6 razoružava i također je izrazio zabrinutost da u slučaju da dođe do sukoba u
7 Bosni i Hercegovini da će on biti zabrinjavajućih razmjera.

8 P: Zamoliti ću da sada uzmemo ovu knjigu karata kao dokazni predmet
9 Tužilaštva 527 i da pogledamo stranicu 2. Molim da se ona stavi na grafoskop.

10 G. HARMON: [simultani prevod] Molim Vas da to spustite kako bismo
11 vidjeli sjeverni dio.

12 P: Generale Wilson, vi ste rekli da ste razgovarali sa komandantom JNA
13 iz Banjaluke, da ste razgovarali o pitanju razoružavanja nesrba. Koristeći se
14 ovom kartom koja je pred Vama i pokazivačem, zamoliti ću Vas da pokažete na
15 područja o kojima je on govorio, na koje je mislio kada je govorio o
16 razoružavanju nesrpskog stanovništva.

17 O: U to vrijeme, a niti danas ja ne znam tačno što je bila njegova zona
18 odgovornosti njegovog korpusa JNA, no kad sam s njime razgovarao siguran sam da
19 je on govorio o sjevernom dijelu Bosne i Hercegovine, od Bihaćkog džepa pa do
20 Bijeljine na istok, a prema jugu do Banjaluke. Ja sam siguran da je to bila
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 njegova zona odgovornosti i da je o tome govorio.

2 P: Možete li nešto više reći zašto je on Vama uopće govorio o
3 razoružavanju?

4 O: Pa, ja sam čuo iz izvještaja od oficira za vezu sa hrvatske strane da
5 JNA razoružava nesrpsko stanovništvo. A oni su do tih podataka dolazili putem
6 svojih kontakata sa ljudima koji su živjeli na području Bosne i Hercegovine.
7 Dakle, to nije bilo izravno dio moje misije, ali je mene zanimalo pa me je
8 zanimalo također da li zapovjednik jednog korpusa sa svojeg službenog položaja
9 zna za te podatke i on je rekao da da. Da postoje odmetnički elementi koji vrše
10 takvo razoružavanje.

11 P: Možete li otprilike Vijeću reći kada ste razgovarali sa tim čovjekom?

12 O: Negdje u februaru 1992. godine.

13 P: Jeste li pokrenuli s njim pitanje toga da JNA naoružava srpsko
14 stanovništvo u Bosni i Hercegovini?

15 O: Da, mislim da je to bio dio istog tog razgovora. Upozorio sam ga na
16 to da se jedna grupa razoružava, dočim se drugu grupu naoružava.

17 P: S obzirom na informacije kojima ste Vi raspolagali u vezi s time da
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 JNA naoružava srpsko stanovništvo, da li ste vidjeli takve izvještaje?

2 O: Da i na to nas je upozorilo sve što su nam o tome govorili oficiri za
3 vezu sa hrvatske strane. Osim toga, čuli smo i komentare civilnog stanovništva,
4 a dobili smo i podatke našeg osoblja UN-a.

5 P: Gospodine generale, temeljem informacija koje ste dobili o situaciji
6 u Bosni i Hercegovini, da li ste Vi preporučili da se na području Bosne i
7 Hercegovine rasporede vojni promatrači UN-a?

8 O: Kada je uspostavljena Mirovna misija Ujedinjenih naroda počelo se
9 razmišljati i o vojnim promatračima. Uspostavljena je misija u Sarajevu, a neki
10 su promatrači potom raspoređeni na područje Bihaća i Mostara. Jer predviđalo se
11 da bi moglo doći do sukoba zbog etničkih napetosti. Sredinom marta kada je
12 UNPROFOR raspoređen, bilo je više nego očigledno da postoje jake etničke tenzije
13 u sjevernom dijelu Bosne i Hercegovine i ja sam dao preporuku i to u pisanom
14 obliku, da bi trebalo vojne promatrače rasporediti na području sjeverne Bosne i
15 Hercegovine kako bi se moglo neposredno promatrati što se događa. Tijekom aprila
16 promatrači su raspoređeni na područje Bihaća i Mostara.

17 P: Promijenio bih sada temu i volio bih sada s Vama razgovarati o
18 komunikaciji i vrsti informacija koje su Vama bile na raspolaganju. Gospodine

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 generale, da biste mogli vršiti misiju UN-a na području bivše Jugoslavije, je li
2 za Vas bilo neophodno, za Vas i druge u misiji, da budete potpuno informirani o
3 situaciji na terenu?

4 O: Da, naravno. Svaka vojna informacija bila je neophodna da bi
5 zapovjednici mogli donositi informirane odluke i da bi se snage mogle koristiti
6 na najefikasniji mogući način. Dakle, zato je bilo potrebno prikupiti što je
7 više moguće informacija ili, vojnim rječnikom, obavještajnih podataka. Moram
8 reći da je to nešto u čemu UNPROFOR nije bio osobito uspješan na početku i kada
9 sam ja došao na teren moj je ključni zadatak bio da upravo prikupim takve
10 informacije.

11 P: Možete li Vijeću nešto reći o izvorima iz kojih su dolazile te
12 informacije?

13 O: Pa postojali su rutinski izvještaji koji su slijedili komandni lanac.
14 To su bili izvještaji koji su se sastavljali dnevno, u kojima se izvještavalo o
15 svim dnevnim incidentima. Te informacije mogle su se ticati infrastrukture,
16 određenih cesta, incidenata do kojih je dolazilo na određenim područjima.
17 Također smo pratili medije, internacionalne i lokalne, a dobivali smo
18 informacije i od Promatračke misije evropske zajednice. Također smo se služili i

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 informacijama koje smo dobivali neformalnim putem.

2 Takve informacije trebalo je naravno uvijek uzimati oprezno. No i one su
3 naravno bile vrijedne informacije.

4 P: Na koji način se gospodine generale analiziralo sve te informacije?

5 O: U zapovjedništvu UNPROFORA postojao je jedan odjel koji se bavio
6 analizom obavještajnih podataka.

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Harmon, primjećujem da
8 francuski prijevod kasni.

9 G. HARMON: /prevod engleskog transkripta: "Dobro."/

10 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Zbog toga biste trebali malo usporiti.

11 G. HARMON: /prevod engleskog transkripta: "Da."/

12 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pustiti ćemo francusku kabinu da dovrši
13 prijevod i onda možemo krenuti malo sporije.

14 G. HARMON: [simultani prevod] Pa ako mi kažete na kojem kanalu je
15 francuski prijevod ja ću onda početi slijediti francuski prijevod.

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] To je kanal broj 5.
2 G. HARMON: [simultani prevod]
3 P: Gospodine generale, ja ću slušati francuski prijevod, tako da će
4 pauze između mojih pitanja i Vaših odgovora biti duže. Molim i Vas da radite
5 pauze.
6 O: Pokušat ću govoriti nešto sporije.
7 P: Gospodine generale, među svim tim informacijama koje ste dobivali, da
8 li ste dobivali i izvještaje o etničkom čišćenju koje su vršile srpske snage?
9 O: Da, dobivali smo takve informacije.
10 P: Da li je Vama poznat termin "etničko čišćenje"?
11 O: Da.
12 P: Što podrazumijevate pod tim terminom i da li ste razumjeli točno što
13 taj termin znači 1992. godine?
14 O: Pa ja pod tim podrazumijevam prisilno premještanje stanovništva sa
15 jednog područja ili pod prijetnjom sile ili uz vršenje sile.
16 P: Možete li Vijeću reći kada ste prvi puta dobili takve izvještaje da
17 je na određenim područjima došlo do etničkog čišćenja?
18 O: Pa, teško je biti precizan u vezi s datumom, no rekao bih da je to
19 bilo krajem marta i sigurno tijekom aprila 1992. godine. A područja o kojima se
20 prvenstveno govorilo u medijima, a o njima smo izvještaje dobivali i od
21 promatračke misije evropske zajednice, dakle, to je bilo područje oko Bijeljine
22 i područje Drinske doline.
23 P: Na osnovi izvještaja koje ste dobivali, tko je bio žrtva tog etničkog
24 čišćenja?
25
26
27
28
29
30

1 O: Koliko sam ja shvaćao te izvještaje, riječ je bila o nesrpskim
2 elementima stanovništva, dakle, nesrpsko stanovništvo je protjerivano s tih
3 područja.

4 P: Prema izvještajima koje ste dobivali, koja etnička skupina je bila
5 odgovorna za etničko čišćenje?

6 O: Srbi.

7 P: Jeste li otišli osobno u Bijeljenu da biste vidjeli što se na tom
8 području događa?

9 O: Da, otišao sam na to područje u martu i tada nisam vidio nikakvih
10 većih problema, no kada sam na isto područje otišao 13. maja, bilo je potpuno
11 očigledno da je došlo do borbi u selima i postojala su znatna oštećenja.

12 P: U prvim izvještajima, jeste li dobivali informacije o sudjelovanju
13 nekih konkretnih skupina u etničkom čišćenju?

14 O: Pa, mene su izvještavali, a čuo sam to i od predstavnika medija, da
15 su te aktivnosti provodile milicijske grupe uz pomoć JNA koja je osiguravala
16 određeno područje, a milicije bi ulazile u sela, vršile zastrašivanje
17 stanovništva i na taj način ih navodile na to da odu.

18 P: Da li je bilo koja od tih milicija imenovana?

19 O: Pa dvije. Prva grupa se zvala arkanovci, a druga Beli orlovi.

20 P: Jeste li ikada osobno vidjeli pripadnike od tih nekih paravojnih
21 grupa?

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Pa vidio sam neke pripadnike arkanovaca u Kninu. Oni su bili vrlo
2 dobro odjeveni. Bilo je jasno da se radi o pripadnicima jedne skupine. Bili su
3 izrazito disciplinirani i lokalno stanovništvo ih je prihvaćalo. To sam sve
4 vidio u februaru.

5 P: Molio bih da sada pređemo na idući dokazni predmet. A to je novi
6 dokazni predmet. Riječ je o konačnom izvještaju o misiji sa UNPROFOR-om, nosi
7 datum od 15. novembra 1992. autor, brigadir Wilson.

8 Gospodine generale, da li prepoznajete ovaj izvještaj? Možete li
9 Raspravnom vijeću reći, o čemu je točno riječ?

10 O: Da, kada sam završio svoju misiju sa UNPROFOR-om, od mene je traženo
11 da podnesem nekoliko izvještaja. Jedan je bio upućen Ujedinjenim narodima,
12 sažetak onoga što sam doživio i od mene su se tražile preporuke kakve bi
13 ispravke trebalo eventualno izvršiti. Drugi izvještaj sam morao podnijeti svojim
14 državnim vlastima koje sam trebao izvijestiti o tome što sam radio posljednjih
15 12 mjeseci. Dakle, ja sam taj izvještaj uputio mojem neposrednom nadređenom u
16 Australiji. On je poznavao vrlo dobro situaciju i moje aktivnosti u Bosni,
17 odnosno u bivšoj Jugoslaviji.

18 G. HARMON: [simultani prevod] Zamolit ću prvo da dobijemo broj dokaznog
19 predmeta.

20 GĐA SEKRETAR: [simultani prevod] Ovo će biti dokazni predmet
21 Tužiteljstva P720.

22 G. HARMON: [simultani prevod]

23 P: Gospodine generale, skrenuo bih Vam pozornost na dva paragrafa i to
24 paragraf 6 i 7. U paragrafu 6, to je dosta dugački paragraf, opisuju se određeni

25

26

27

28

29

30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica.

1 aspekti operacije i ja ću Vas moliti da mi kažete da li se taj paragraf odnosi
2 na Hrvatsku, na Bosnu i Hercegovinu ili na jedno i drugo područje?

3 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, mogu li reći da mi ovaj
4 dokument nemamo u prijevodu? Stoga bi trebalo materijal ukomponirati u pitanja
5 tako da bi gospodin Krajišnik to mogao slijediti.

6 G. HARMON: [simultani prevod] Uredu, ja ću sporo pročitati ovaj
7 paragraf.

8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Hoćemo li dobiti prijevod na B/H/S?

9 G. HARMON: [simultani prevod] Pa, zatražili smo taj prijevod, ali ga još
10 nismo dobili.

11 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Uredu. Onda molim da to sporo pročitate.

12 G. HARMON: [simultani prevod]

13 P: Gospodine generale, ja ću zbog zapisnika pročitati paragraf 6 i
14 pročitati ću ga vrlo sporo, a onda ću Vam postavljati u vezi s tim pitanja.

15 Paragraf 6, pod podnaslovom: "Operativna situacija."
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 "Potpuna analiza operativne situacije UNPROFOR-a nadmašuje opseg ovog
2 izvještaja. Riječ je o složenoj i dinamičnoj situaciji. Vanceov plan za
3 demilitarizaciju područja u Hrvatskoj koja su prethodno bila pod okupacijom
4 Jugoslavenske narodne armije (JNA) zaustavljen je od juna 1992. Različite
5 paravojne skupine pojavile su se po povlačenju snaga JNA pod krinkom policije.

6 Nekih 16.000 takozvanih 'policajaca' postojali su u četiri sektora
7 UNPROFOR-a, koje je prije rata imalo najviše 2.000 policajaca. Njihovo teško
8 naoružanje (tenkovi, artiljerija itd.) stavljeni su pod nadzor 'dvostrukih
9 brava' no oni su i nadalje vrlo dobro opskrbljeni lakim naoružanjem. Usprkos
10 prisustva srpske takozvane 'policije' i 11 bataljuna UNPROFOR-a, došlo je do
11 potpunog kolapsa reda i mjera. Etničko čišćenje, i sve što je s time povezano,
12 se nastavlja i najvećim dijelom provode ga te takozvane 'policijske snage'.

13 Sudski sistem nije u stanju ili ne želi krivično goniti krivična djela,
14 ubojstva i slično, što su u potpunosti dokumentirale promatračke snage UN-a.
15 Političko vodstvo očigledno odgovara na uputstva iz Beograda i aktivno se
16 odupire pokušajima UNPROFOR-a da izvrši svoj mandat. Osim toga, pokušaji
17 UNPROFOR-a da u potpunosti razoružaju paravojne snage nisu bili uspješni."

18 Gospodine generale, da li se ovaj paragraf odnosi na Hrvatsku, Bosnu i
19 Hercegovinu ili na jedno i drugo?

20 O: To se odnosi samo na područja UNPA.

21 P: Dakle, područja u Hrvatskoj?

22 O: Da, točno, u Hrvatskoj.

23 P: Sada bih Vam htio skrenuti pozornost na paragraf 7 Vašeg konačnog
24 izvještaja. Ja ću ga ponovo sporo pročitati radi zapisnika, a nakon toga Vam

25

26

27

28

29

30

1 postaviti pitanja.

2 "Situacija u Bosni i Hercegovini (BiH) i dalje postaje sve lošija.
3 Postoje očigledna kršenja ljudskih prava i to na svim stranama, ali najviše na
4 strani srpskih snaga. Konvencionalne vojne operacije širokih opsega nastavljaju
5 se s pokušajem stvaranja etničke podjele republike. Snage UN-a raspoređene u
6 Sarajevu izvrgnute su svakodnevnoj, redovnoj vatri sa svih strana i svakodnevno
7 postoje žrtve. Otprilike 6.000 vojnika UN-a raspoređeni su u BiH početkom
8 novembra sa zadatkom da prate konvoje UNHCR-a i ubrzo će morati preuzeti dodatne
9 zadatke i očekuje se da ovo neće biti posljednje raspoređivanje snaga u BiH.
10 Usprkos pokušajima UNHCR-a ova zima u BiH će biti vrlo teška i očekuje se da će
11 biti oko 100.000 mrtvih među civilnim stanovništvom."

12 Ja bih Vam skrenuo sada pozornost na drugu rečenicu u 7. paragrafu gdje
13 se govori o teškim kršenjima ljudskih prava na svim stranama, ali osobito na
14 srpskoj strani. Što točno mislite kada govorite o teškim kršenjima ljudskih
15 prava?

16 O: Kao prvo, htio bih naglasiti da je ovaj izvještaj sažetak aktivnosti
17 koje su se odvijale tijekom 12 mjeseci, a upućen je nekome tko je vrlo dobro
18 znao situaciju u bivšoj Jugoslaviji. U drugoj rečenici ja govorim da je došlo do
19 znatnog etničkog čišćenja. U novembru 1992. već je bilo potpuno jasno da su vrlo
20 veliki dijelovi stanovništva u BiH bili prisiljeni otići sa područja na kojima
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 su živjeli. U velikom broju slučajeva to se činilo uz upotrebu sile. Došlo je do
2 nediskriminatornog korištenja sile i to se činilo uz teška kršenja Ženevskih
3 konvencija. Infrastruktura je doživjela teška oštećenja. Bilo je mnogo
4 izbjeglica i činilo se da su se u mnogo situacija vojne operacije vodile bez
5 ikakvog obzira prema civilnom stanovništvu.

6 U ovoj rečenici želim sažeti činjenicu da su sve tri strane u sukobu
7 bile krive za nedjela, no u to vrijeme su postojali vrlo uvjerljivi dokazi da su
8 srpske snage na vrlo sistematični način provodile široke operacije i to uz
9 znatna kršenja ljudskih prava u odnosu na civilno stanovništvo. U to vrijeme već
10 su postojale informacije o zlostavljanju ratnih zarobljenika.

11 Mislim da sam time sažeo sve ono što sam ovdje htio reći.

12 P: Zahvaljujem, gospodine generale. Sada bih prešao na iduću rečenicu:
13 "Konvencionalne vojne operacije širokih opsega nastavljaju se sa ciljem da se
14 osigura etnička podjela republike." Ja bih Vas sada pitao na čije vojne
15 operacije ovdje mislite?

16 O: Ja, kada govorim o vojnim operacijama, mislim na sve tri strane. Kada
17 kažem da su te operacije bile širokih razmjera, želim time reći da je linija
18 sukoba bila duža od 5.000 kilometara i više od pola milijuna vojnika su
19 sudjelovali u operacijama sa sve tri strane. Dakle, upravljati, kontrolirati i
20 organizirati operacije na takvoj razini, to je jasno upućivalo da je riječ o
21 velikim operacijama. Kada govorim o etničkim podjelama, želim ovdje reći da je
22 ovdje riječ o operacijama koje su vodili Hrvati i Srbi sa namjerom da osiguraju

23
24
25
26
27
28
29
30

1 etnički čiste prostore u Bosni i Hercegovini.

2 P: Kada ste ranije rekli: "Velike konvencionalne vojne operacije koje za
3 cilj imaju etnički podijeliti republiku", Vi ste na moje pitanje rekli da su
4 takve operacije pokretale sve tri strane. Da li time želite reći da su i vladine
5 snage željele osigurati etničku podjelu na terenu?

6 O: Ne. Ovdje ja ne mislim na Muslimane jer njihov politički stav u to
7 vrijeme je bio potpuno jasan. Oni su željeli integriranu, multietničku Bosnu i
8 Hercegovinu i to je tada 1992. bilo potpuno jasno, a isto tako je to bilo jasno
9 i 1993. tijekom pregovora u Ženevi.

10 P: Kada ste sastavljali ovaj sažeti zaključak da li se on temeljio
11 djelimično na Vašim osobnim iskustvima, na kontaktima koje ste imali sa vođama
12 svih strana, dakle, na čemu ste temeljili taj zaključak?

13 O: Pa on se temeljio na svim tim elementima, dakle na onome što sam ja
14 vidio i doživio tijekom 12 mjeseci u UNPROFOR-u, na temelju mojih osobnih
15 kontakata sa političkim vodstvom na najvišoj razini. Ja sam čuo mnoge izjave
16 srpskih vlasti, i vojnih i političkih. Bilo je jasno da oni žele uspostaviti
17 srpsku republiku u okviru Bosne i Hercegovine. Oni su govorili o tome da ne mogu
18 sa drugim nacionalnostima više zajedno živjeti. Da srpski narod treba zaštititi
19 od agresivnosti Muslimana ili Turaka, kako su ih oni nazivali i da za ujedinjenu
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Bosnu i Hercegovinu nema budućnosti. Dakle, da postoji potreba da se uspostavi
2 srpska neovisna republika.

3 P: Generale Wilsone, dopustite da pređemo na drugu temu. Vi ste ostali u
4 Sarajevu od 22. marta do 30. aprila kada ste otišli iz tog područja na dva
5 tjedna iz osobnih razloga i zatim ste se vratili, mislim, 13. maja 1992., je li
6 to tačno?

7 O: Da, mislim da jest.

8 P: Možete li Sudskom vijeću opisati situaciju kakva je postojala u
9 Sarajevu po Vašem povratku i molim Vas da pri tom nam kažete i kako ste se
10 vratili?

11 O: 30. maja sam putovao iz Beograda za Sarajevo cestom preko Bijeljine,
12 Tuzle i najdirektnijim putem do Sarajeva. Po dolasku u Sarajevo bilo je posve
13 jasno da se u samom gradu izmjenjuje vatra iz pješadijskog oružja i mi smo
14 morali pregovarati kako bi nas Srbi na kontrolnom punktu pustili u grad.
15 Sigurnosna situacija u Sarajevu, u ona dva tjedna mog odsustva, se u znatnoj
16 mjeri pogoršala. Kad sam se vratio u štab UNPROFOR-a, obavijestili su me o
17 aktivnostima koje su se desile u mom odsustvu. Najveći događaj koji se zbio dok
18 me nije bilo tamo bila je evakuacija štaba JNA, zatim zasjeda koja je upriličena
19 konvoju JNA i kidnapiranje predsjednika Izetbegovića. I ti su događaji, čini se,
20 znatno utjecali na sigurnosnu situaciju u Sarajevu.

21 P: Možete li opisati događaje koji su se zbili u Sarajevu sljedećeg
22 dana, 14. maja 1992.?

23
24
25
26
27
28
29
30

1 O: Veoma rano ujutro 14. maja, bilo je to u neposrednoj blizini
2 Dobrinje, svakako gdje sam ja živio u onom civilnom dijelu, došlo je do žestoke
3 borbe, premda je to vrijedilo, dakako i općenito za sve dijelove Sarajeva. Ja
4 sam osobno imao priliku primijetiti, u neposrednoj blizini, pješadijske napade
5 teškom artiljerijom i raspoređivanje vojnih snaga. Po mojoj procjeni, otprilike
6 je 5.000 do 10.000 komada projektila ispaljeno na grad tog dana. Bilo je
7 nemoguće izaći iz zgrade u kojoj sam se ja nalazio. Bili smo primorani ostati u
8 kući tokom dana i biti veoma tiho.

9 P: Vi ste, generale Wilsone, opisali sada da je ispaljena velika
10 količina projektila. Možete li reći Sudskom vijeću koje je to teško oružje bilo
11 na raspolaganju Srbima, u i oko Sarajeva, otprilike 14. maja 1992., koja vrsta
12 oružja?

13 O: Iz vatre koju sam imao priliku vidjeti na terenu, imali su sigurno
14 artiljeriju 120mm kalibra, zatim 160mm minobacače, 82mm bacače, tenkove, oružje
15 za protuzračnu obranu koje se koristi sa zemlje.

16 P: Možete li opisati kakvu vrstu teškog oružja je imala strana Bosansko-
17 Hercegovačke Federacije u isto vrijeme na istom području?

18 O: Koliko sam ja shvatio, snage Predsjedništva Bosne imale su
19 pješadijsko oružje i kasnije sam saznao da su imali manju količinu minobacača,
20 gotovo ništa od artiljerije i tek nekolicinu tenkova. Bili su u suštini oružana
21 snaga naoružana lakim oružjem kojoj se nasuprot nalazila veoma dobro naoružana
22 sila koja ih je dovela u poziciju opsade.

23 P: Jeste li mogli tačno utvrditi tko je ispaljivao artiljeriju, odnosno,
24
25
26
27
28
29
30

1 odakle su granate padale po Sarajevu?

2 O: Nisam bio u stanju utvrditi sa kojih je položaja ispaljivano, ali se
3 znalo u to vrijeme da su srpske snage okruživale grad i pored srpskih snaga neki
4 elementi JNA. Veoma je teško reći kada su se točno sve snage JNA povukle s tog
5 područja, ali na osnovu sofisticiranosti tih operacija koje su se vršile u to
6 vrijeme, pretpostavljam da je JNA u određenoj mjeri bila prisutna na tom
7 području, barem sve dok nije i posljednja kasarna s područja Sarajeva
8 evakuirana.

9 P: Da li ste mogli stvoriti neko mišljenje, generale Wilstone, o
10 granatiranju Sarajeva koje je izvršeno 14. maja i danima koji su uslijedili,
11 dakle, kada je riječ o količini granata, o ciljevima koji su gađani? Kakve ste
12 zaključke izveli?

13 O: Rekao bih da je mnogo korištena artiljerija, neselektivno i
14 nesrazmjerno. Ja sam se bavio vojnim operacijama konvencionalnog naoružanja kao
15 vojnik i nikad nisam vidio da se takva količina oružja koristi, naročito ne u
16 odnosu na civilne ciljeve. U mnogim slučajevima se činilo da u tim ciljevima
17 koji su birani, uopće nije bilo nikakve vojne vrijednosti i to vrijedi za period
18 od maja do juna 1992. godine.

19 P: Kao posljedica artiljerijske vatre, odnosno, granatiranja 14. maja
20 1992. godine u Sarajevu, dakle, nakon tog granatiranja kakve je akcije UNPROFOR
21 preduzeo?

22 O: Mislim da je i prije tog dana donesena odluka da se samo sjedište
23 UNPROFOR-a preseli iz Sarajeva jer je praktički u operativnom smislu bilo
24 nemoguće nastaviti tamo boraviti. Dakle, 16. i 17. maja, kada je osoblje
25
26
27
28
29
30

1 UNPROFOR-a bilo u mogućnosti relativno sigurno napustiti to područje, sjedište
2 UNPROFOR-a je evakuirano u Beograd. Kao što ste Vi sami rekli u svom uvodu, ja
3 sam ostao u Sarajevu, sa određenom snagom - bilo je, ja mislim 80-ak unproforaca
4 - kako bismo na taj način bili i dalje prisutni u Sarajevu.

5 P: Ja sam ranije rekao da je u sklopu Vaših zadataka u Sarajevu bilo da
6 ponudite i posredovanje UN-a kako bi pomogao na načine na koje može zaraćenim
7 stranama, je li to tačno?

8 O: Da.

9 P: Želio bih sada da govorimo o dvije prilike kada ste Vi ponudili svoje
10 usluge, prvo je bilo evakuacija kasarne JNA u Sarajevu. Možete li Sudskom vijeću
11 opisati koliko je kasarni JNA imala tamo, u kakvom su one stanju bile u periodu
12 od maja do juna 1992., i koji je općenito bio predmet pregovora?

13 O: U samom gradu nalazile su se tri kasarne JNA u to vrijeme. Jedna je
14 bila kasarna "Maršal Tito", druga je bila poznata pod nazivom "B kamp", a treća
15 je ona koja je ustvari prva evakuirana, zaboravio sam kako se zvala, nalazila se
16 blizu Hrasnog. Te tri kasarne nisu imale u svom kompleksu mnogo vojnika, koliko
17 ja bar shvaćam, bilo je jako mnogo ročnika, bilo je obitelji tamo smještenih i
18 velika količina opreme. Kasarne su bile okružene snagama bosanskog
19 Predsjedništva. Stalna je bila i učestala pucnjava, razmjena vatre, snajperske
20 vatre, između samih kasarni i okolnog područja. Koliko ja znam, najosnovnije
21 komunalne usluge su bile odsječene od strane snaga Predsjedništva, tako da
22 kasarne nisu imale ni struje ni vode i JNA su opisale svoju situaciju kao "veoma
23 neugodnu".

24 P: Generale Wilsone, kada su se po prvi puta odvili pregovori?

25

26

27

28

29

30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica.

1 O: Pa pregovori su se odvijali od sredine maja do negdje 2., 3. juna i
2 vodio ih je pukovnik Hougland, Finac. On je posredovao u razgovorima između
3 strana, ja sam povremeno prisustvovao tim sastancima kako bih vidio što se
4 zbiva, ali sam po prvi puta bio uključen u te sastanke onda kada je usaglašen
5 plan evakuacije. Meni se činilo da je to izvediv plan i ja sam se za to i
6 pobrinuo i dao mu svoje konačno odobrenje.

7 P: Da li biste za Sudsko vijeće mogli reći koje su to strane bile u
8 pregovorima, počev od bosanskih Srba, zatim JNA i Bosanske Vlade.

9 O: JNA je zastupao general JNA, mislim da se zvao Bošković, on je bio iz
10 protuzračne obrane, iz obavještajne službe. Pomagao mu je časnik za vezu sa
11 UNPROFOR-om, pukovnik Kađa, mislim da se tako zvao.

12 Kada je riječ o kasarni "Maršal Tito" to je bila velika operacija
13 evakuacije, tu je bio uključen general Panić, komandant JNA koji je došao osobno
14 iz Beograda kako bi prisustvovao pregovorima.

15 S bosanske strane, dakle strane bosanskog Predsjedništva, tu je bio
16 ministar obrane, gospodin Doko, uz pomoć suradnika, to je bio drugonadređeni u
17 vojsci, ali se ne sjećam kako se zvao.

18 Gospođa Plavšić je također bila prisutna pregovorima u to vrijeme, jer u
19 to vrijeme Bosansko predsjedništvo nije željelo pregovarati sa strankom
20 bosanskih Srba jer ih nisu željeli priznati kao političku stranku. Gospođa
21 Plavšić se smatrala prihvatljivom, pretpostavljam zbog toga što je bila i član
22 bosanskog Predsjedništva pa su bili zadovoljni s time da ona bude prisutna
23 pregovorima.

24

25

26

27

28

29

30

1 General Mladić je također bio uključen u te pregovore, premda on nije
2 redovno prisustvovao sastancima u zgradi PTT-a, već smo mi odlazili razgovarati
3 s njime o nekim stvarima na Lukavicu.

4 P: Tokom tih pregovora, generale Wilson, jeste li redovito kontaktirali
5 sa stranama u pregovorima?

6 O: Da, svakodnevno. Naročito s gospođom Plavšić, Boškovićem,
7 svakodnevno.

8 P: Možete li nam u kratkim crtama reći, kakvi su bili stavovi tih strana
9 uključenih u ove pregovore?

10 O: Stav JNA bio je da se izvrši trenutna evakuacija njihovih snaga po
11 svaku cijenu i što brže moguće. Stav Predsjedništva je bio da se nagađaju o
12 puštanju tih snaga kako bi zauzvrat dobili oružje i municiju i neke ustupke
13 prilikom dostavljanja humanitarne pomoći u grad. Stav bosanskih Srba bio je da
14 se omogući evakuacija JNA iz tih kasarni, ali ne po cijenu da ostavi oružje iz
15 tih kasarni bosanskim snagama. General Mladić je naročito inzistirao i bio je
16 tvrd na tom stavu u smislu toga da se oružje ne predaje.

17 P: Tokom tih pregovora jeste li imali priliku dokučiti na koji način
18 razmišljaju gospođa Plavšić i general Mladić u smislu stavova koje su zastupali,
19 što su zagovarali i tražili za svoj narod?

20 O: Kada je riječ o gospođi Plavšić i generalu Mladiću, oni su ponovno
21 potvrdili neke stavove koje su mnogo puta već ranije iznijeli, a to je da su
22 Srbi ugroženi, da ih treba zaštititi, da treba uspostaviti posebnu srpsku državu

23
24
25
26
27
28
29
30

1 i da vojne operacije imaju jedinu svrhu, a to je da se zaštititi srpski narod i
2 obrane vojne snage koje su raspoređene.

3 P: Da li su izrazili stavove o Muslimanima, odnosno o onim narodima koji
4 nisu bili Srbi, tokom ovih pregovora i to Vama lično?

5 O: Ne, nisu tokom pregovora, možda usputno, vezano uz druge teme. Rekli
6 su svakako da im je cilj da unapređuju i da štite interese srpskog naroda jer se
7 smatra ugroženim od nesrpskih naroda.

8 P: Da zaključimo ovaj dio Vašeg iskaza, kako su ti pregovori završeni,
9 koji je bio ishod tih pregovora, u kratkim crtama?

10 O: Dvije kasarne, "Maršal Tito" i još jedna su uspješno evakuirane. Ona
11 druga kasarna, zvala se "Kamp B", ta je operacija bila prilično loše izvršena i
12 30 ljudi se smatralo nestalim nakon te operacije. Da li su poginuli ili ne, ne
13 znamo, ali došlo je do tog značajnog gubitka zbog lošeg planiranja i izvođenja
14 te operacije.

15 P: Vi ste sudjelovali i u jednim drugim pregovorima u kojima je UN
16 ponudio svoje usluge posredovanja, a to je bilo vezano uz otvaranje aerodroma u
17 Sarajevu. Možete li reći sucima, kad su se ti pregovori odvili?

18 O: Otprilike između 2. i 5. juna 1992. godine.

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 P: Možete li reći sucima, općenito, koja je svrha bila tih pregovora?

2 O: Svrha je bila da se otvori Sarajevski aerodrom kako bi humanitarna
3 pomoć mogla biti dovedena u sam grad Sarajevo i u okolna područja.

4 P: Tko je imao pod svojom kontrolom aerodrom u vrijeme odvijanja tih
5 pregovora?

6 O: Teško je reći točno. Ustvari se radilo o kombinaciji snaga bosanskih
7 Srba i JNA. Pretpostavljam da je JNA još u to vrijeme bila prisutna u značajnim
8 snagama na tom području.

9 P: Generale Wilsons, možete li nam reći koje su to osobe ispred
10 međunarodne zajednice koje su sudjelovale na tim pregovorima?

11 O: Gospodin Cedric Thornberry koji je bio viši časnik UNPROFOR-a koji je
12 došao iz Beograda, mislim da je to bilo 1. ili 2. juna. On je bio, dakle,
13 predstavnik civilni, a ja sam bio predstavnik vojne strane.

14 S vremenom bi se pojavio i lokalni dužnosnik za civilne poslove, mislim
15 da se zvao gospodin Razek, i moj štabni oficir Murphy, prisustvovali bi tim
16 pregovorima.

17 P: Tko je na tim pregovorima predstavljao bosanske Srbe?

18 O: U početku su bosanski Srbi bili zastupljeni po gospodinu Karadžiću,
19 gospođi Plavšić i generalu Mladiću.

20 P: Da li su se kasnije na tim pregovorima pojavile neke druge političke
21 ličnosti ispred bosanskih Srba?

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Posljednjeg dana pregovora, 5. juna, gospodin Koljević -

2 P: Da li se pojavio i gospodine Krajišnik?

3 O: Da, gospodin Krajišnik.

4 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, funkcija gospodina Harmona
5 nije ovdje da popunjava dijelove koje je svjedok zaboravio.

6 G. HARMON: [simultani prevod] Mislím da nije uopće stvar spora tko je
7 prisustvovao tim sastancima, jer ja ću detaljno ispitivati generala Wilsona o
8 tim kontaktima koje je imao s gospodinom Krajišnikom na tim sastancima i ako
9 trenutno se nije nečega mogao sjetiti, onda mu ja imam pravo pomoći.

10 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. On je spomenuo ime gospodina
11 Koljevića. Možda je trebalo pristupiti ovome s više opreza prije nego što ste mu
12 rekli ime gospodina Krajišnika. Premda se to sad ne vidi u zapisniku, ja se
13 sjećam da ste Vi, nakon što je svjedok rekao ime gospodina Koljevića, Vi ste mu
14 sugerirali ime gospodina Krajišnika premda se ono ne pojavljuje u zapisniku.
15 Dakle, ne pojavljuje se u onom dijelu prije upadice gospodina Stewarta.

16 G. STEWART: [simultani prevod] Ne bih baš rekao da je to bila upadica,
17 časni Sude. Ja bih rekao prije intervencija.

18 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ispričavam se. Ipak, engleski mi nije
19 materinji jezik.

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Harmon, mislim da je posve
2 jasno da ste trebali ovome pažljivije pristupiti i, na neki način, dobiti to ime
3 od svjedoka, tako što ste ga trebali pitati, tko je još bio tamo. Bio bi to
4 bolji način postupanja.

5 Nastavite.

6 G. HARMON: [simultani prevod]

7 P: Generale Wilsons, možete li kratko izložiti Sudskom vijeću, koja su
8 to bila sporna pitanja u pogledu otvaranja Sarajevskog aerodroma?

9 O: Prvo, Predsjedništvo se odbijalo sastati sa bosanskim Srbima na bilo
10 kojim pregovorima. Dakle, prije svega je trebalo provesti diplomatske aktivnosti
11 stalnog posjećivanja vojne baze na Lukovici i zgrade Predsjedništva. Stav
12 Predsjedništva je bio ne samo da se treba otvoriti aerodrom, već da treba povući
13 svo teško naoružanje kojem se Sarajevo nalazilo u dometu.

14 Srpski stav je bio da ako već trebaju prepustiti kontrolu nad
15 aerodromom, onda bi zauzvrat željeli zadržati mogućnost da kontroliraju to
16 područje. Tokom pregovora sve do posljednjeg časa su Srbi iznosili prijedloge i
17 protuprijedloge koji bi im omogućili da efektivno zadrže kontrolu nad
18 aerodromom. Tek kada je gospodin Cedric Thornberry rekao da su ti prijedlozi u
19 potpunosti neprihvatljivi i da se na taj način pregovori ne mogu nastaviti, tek
20 tada su Srbi popustili i pristali da se kontrola nad aerodromom prepusti UN-u u

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 skladu sa sporazumom koji su potpisale obje strane, ali na odvojenim komadima
2 papira i to 5. juna.

3 P: Da li su ti pregovori za aerodrom bili prva prilika da osobno vidite
4 gospodina Krajišnika?

5 O: Ja sam se možda susreo sa gospodinom Krajišnikom tokom prvih dana mog
6 boravka u Sarajevu kada su članovi bosanskog Predsjedništva primali i upoznavali
7 se sa glavnim predstavnicima UNPROFOR-a, ne sjećam ga se od tada. Međutim,
8 sjećam ga se da se pojavio posljednjeg dana na pregovorima za aerodrom.

9 P: Možete li nam opisati njegovu ulogu na tim pregovorima?

10 O: Njegova je uloga bila od središnje važnosti za te pregovore, jer je
11 bilo posve jasno kada je riječ o samoj dinamici te grupe tamo, da je bio veoma
12 duboko uključen u te pregovore, da ga se pitalo za mišljenje i uključen je bio u
13 one razgovore koji su se odvijali sa strane u pauzama pregovora. Po mom
14 mišljenju on je imao središnju ulogu za postizanje konačnog sporazuma na temelju
15 kojeg je aerodrom dat na kontrolu UN-u.

16 G. HARMON: [simultani prevod] Ja ću sada preći na drugu temu, imam još
17 četiri minute.

18 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pa možda bismo onda mogli sada na pauzu.
19 Prekidamo s radom do 4.10h.

20 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Ustanite molim.

21 ... Početak pauze u 15.43h

22 ... Sednica nastavljena u 16.19h

23 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Ustanite molim.

24 Izvolite sestii.

25 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Izvolite, nastavite gospodine Harmon.

26 G. HARMON: [simultani prevod]

27 P: Generale Wilson, dozvolite da onda nastavimo o našim razgovorima
28 vezanim za pregovore o aerodromu. Kada ste Vi bili uključeni u njih, da li ste
29 imali priliku da ponovo saslušate stavove bosanskih Srba? Naime, tu mislim o

30

1 nesrpskom stanovništvu, o teritorijalnim ambicijama bosanskih Srba i, dakle,
2 ispričajte nam šta ste nam već rekli tokom svog iskaza.

3 O: Ne mogu se sjetiti da li je to pitanje tada bilo pokrenuto, ali na
4 takvim sastancima su upravo takva pitanja često ponavljana.

5 P: Tokom razgovora, da li ste vodili razgovor sa gospodom Plavšić, a u
6 vezi sa zatvaranjem civila?

7 O: Jesam. Ja sam bio obaviješten od strane bosanskog Predsjedništva da
8 su civili bili odvođeni u jedno područje koje se nalazilo južno od Sarajeva gdje
9 su ih zatvarali u željeznički tunel ili možda cestovni tunel. Ljudi su bili
10 zabrinuti da će se nešto dogoditi tim ljudima i zamolili me da se obratim
11 gospođi Plavšić. Ja sam joj postavio to pitanje, ona je potvrdila da su bosanski
12 Srbi držali zatvorenike, ali je rekla da se radilo o muškarcima vojno sposobnim,
13 da su oni bili uhapšeni kako ne bi sudjelovali u borbama. Također je rekla da se
14 s njima dobro postupa. Osim toga je iznijela suprotne tvrdnje, naime, da
15 bosansko Predsjedništvo drži zatvorenike u podrumu zgrade Predsjedništva.

16 Ja sam ponudio da se o tome pokrene istraga, međutim, kada god da bi
17 došlo do razgovora o praktičnim pitanjima posjeta, uvijek su se pred nama
18 pojavljivale neke prepreke. S obzirom da to nije bilo točno u okviru mog
19 mandata, mi smo imali druge prioritete, tako da nikako nije došlo do toga da
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 konačno posjetimo te lokacije.

2 P: Dakle, ona je potvrdila da su bosanski Srbi držali zatvorenike. Da li
3 ste vi tu govorili o ratnim zarobljenicima ili o civilima?

4 O: Ja sam pokrenuo pitanje civila, međutim ona je rekla da su oni držali
5 ljude koji su bili vojno sposobni, u toj dobi i da su ih željeli jednostavno
6 držati podalje od fronte.

7 P: Tokom tih razgovora da li ste imali priliku da saznate kakav je odnos
8 između političkog rukovodstva koje je bilo na aerodromu i generala Mladića?

9 O: Da.

10 P: Molim Vas, kakav je bio dakle odnos između generala Mladića i
11 civilnog rukovodstva?

12 O: Čini se da je to bio opušten odnos. Slobodno su iznosili sve
13 informacije. General Mladić se nije bojao da izrazi svoje neslaganje sa nečim
14 što su rekli članovi političkog rukovodstva, ali on je na kraju tvrdio da je on
15 podređen političkom rukovodstvu i da izvršava njihove naloge.

16 P: Da li je jednom prilikom tokom tih pregovora došlo do prilično
17 žustrih neslaganja između generala Mladića i Karadžića?

18 O: Tokom pregovora vezanih za aerodrom, general Mladić je napomenuo da
19 su se srpske snage borile i da su ljudi ginuli za to i da bi vojnici smatrali

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica.

1 neprihvatljivim da se on otvori tj. da se preda. On nije želio popustiti u vezi
2 s time.

3 Tek zadnjeg dana pregovora je bilo jasno da ako srpska strana ne odluči
4 popustiti u znatnoj mjeri da neće biti postignut nikakav sporazum. Tog zadnjeg
5 dana doktor Karadžić je izveo generala Mladića u susjednu sobu i mogla se čuti
6 prilično glasna svađa između njih dvojice. Kada su se vratili u prostoriju,
7 doktor Karadžić je rekao da su Srbi spremni da prihvate taj sporazum. Mladić
8 više nije iznosio prigovore na taj sporazum.

9 P: Generale Wilson, tokom tih razgovora na aerodromu i u vezi sa
10 aerodromom, da li ste pitali generala Mladića direktno o njegovom odnosu sa
11 političkim rukovodstvom?

12 O: Da. U nizu navrata krajem maja i tokom cijelih tih pregovora sam
13 pitao generala Mladića da li je on podređen, da li odgovara političkom
14 rukovodstvu i on je u najmanje tri navrata rekao da jeste. Ja sam to pitanje
15 pokrenuo zbog toga što su predstavnici JNA-a izrazili zabrinutost tokom
16 pregovora u kasarni da Mladić više nije pod kontrolom, da se ponaša samovoljno,
17 neracionalno. On mi je jasno rekao, u nizu navrata, da on odgovara svom
18 političkom rukovodstvu.

19 P: Želio bih da sada pređemo na sljedeći dokazni predmet, to je jedan
20 novi dokazni predmet. Riječ je... "kripto poruka" koja je upućena 25. maja
21 1992., "Tvrđnje iz razgovora sa gospođom Plavšić i generalom Mladićem od 25.
22 maja 1992."

23
24
25
26
27
28
29
30

1   GĐA SEKRETAR: [simultani prevod] Ovo će biti dokazni predmet Tužilaštva,
2 P721.

3   G. HARMON: [simultani prevod]

4   P: Generale Wilson, ja sam Vam ovaj dokazni predmet pokazao prije nego
5 što smo došli u sudnicu?

6   O: Tako je.

7   P: Riječ je o jednom dokumentu koji ste Vi sastavili?

8   O: Da, ja sam ga lično sastavio.

9   P: U ovom dokumentu su zabilješke zavodene o jednom sastanku u kojem ste
10 sudjelovali Vi, gospodin Abdel Razek i "CMD", to je komandant, je li tako?

11   O: Da, to je komandant.

12   P: Dakle, komandant Murphy, i sa generalom Mladićem i gospođom Plavšić u
13 kasarni "Lukavica".

14   U ovom dokumentu, da sada kažem ovako, vidimo tu je jedna skraćenica
15 "CMO" se navodi. Što je to?

16   O: To znači "glavni vojni posmatrač", dakle tu se misli na moj položaj
17 glavnog vojnog posmatrača UNPROFOR-a.

18   P: Iz prvog paragrafa bi se moglo zaključiti da se sastanak isprva
19 trebao održati samo sa gospođom Plavšić?

20   O: Da, to je točno.

21   P: Svrha sastanka bila je da se razgovara o otvaranju Sarajevskog
22 aerodroma za dostavu humanitarne pomoći.

23   O: Koliko se ja sjećam, da.

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Ako pogledamo paragraf 2 u dokumentu, zamolit ću Vas da pogledate
2 jedan dio tog paragrafa, negdje na pola tog paragrafa stoji: "Evakuacija mora
3 biti izvršena u roku od tri dana ili će protiv Sarajeva biti poduzete stroge
4 mjere." Možete li mi to objasniti?

5 O: To je prijetnja generala Mladića, naime, ako kasarna ne bude u tri
6 dana evakuirana, on će početi otvarati vatru na Sarajevo teškom artiljerijom. On
7 me zamolio da to prenesem članovima Predsjedništva. On je bio jako nestrpljiv u
8 vezi sa evakuacijom te kasarne. Nije bio spreman da gubi vrijeme na pregovore,
9 on je htio da se odmah nešto dogodi.

10 P: Iskusiivši artiljerijsko granatiranje koje je bilo jako teško 14. maja
11 1992., da li ste njegovu prijetnju shvatili ozbiljno?

12 O: Jesam. General Mladić je bio čovjek za kojeg se znalo da će uraditi
13 ono što kaže, što god to bilo.

14 P: Zamolit ću Vas da pogledate stavku 3, taj paragraf: "Međunarodna
15 vojna intervencija može značiti jedino katastrofu za Sarajevo, koje bi u slučaju
16 vojne operacije bilo sravnjeno." Molim Vas, objasnite tu rečenicu.

17 O: U međunarodnim medijima se u to vrijeme razgovaralo o tome da ukoliko
18 Srbi se ne počnu ponašati umjerenije, ako ne otvore Sarajevski aerodrom, da će
19 NATO možda početi sa zračnim napadima na bosanske Srbe. Mislim da je general
20 Mladić u tom trenutku htio iskazati svoje junaštvo na neki način, rekavši da bi

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 to imalo loš učinak na situaciju općenito.

2 P: Zamolit ću Vas da sada pogledate stavku 7 ovog dokumenta. Ranije
3 tokom svog iskaza, gospodine generale, ste rekli da ste pitali generala Mladića
4 u niz navrata kome je on morao odgovarati. Dozvolite da pročitam paragraf 7 za
5 zapisnik: "Kao odgovor na pitanje 'CMO-a' general je negirao da je u BiH uveo
6 vojnu diktaturu i rekao je da je podređen političkom rukovodstvu tzv. Srpske
7 Republike Bosne."

8 Da li je dakle to jedan od navrata koje ste nam ranije spomenuli u svom
9 iskazu da je on iznio takav svoj stav?

10 O: Tako je.

11 P: On je to rekao u prisutnosti gospođe Plavšić?

12 O: Da.

13 P: Da sada pređemo na sljedeći dokazni predmet. Zamolit ću da mu se prvo
14 dodijeli broj. Riječ je ponovo o kripto-zaštićenom faksu kojem je datum 30. maj
15 1992.

16 GDA SEKRETAR: [simultani prevod] Ovo će biti dokazni predmet Tužilaštva
17 P722.

18 G. HARMON: [simultani prevod]

19 P: Generale Wilson, imate li primjerak?

20 O: Imam.

21 P: Jeste li već imali priliku da vidite ovaj dokument?

22 O: Da.

23 P: Jeste li Vi sastavili ovaj dokument?

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Ja sam lično sastavio taj dokument.

2 P: Ovaj dokument nosi datum 30. maj 1992., riječ je o bilješkama sa
3 sastanka između pukovnika Wilsona i generala Mladića.

4 G. STEWART: [simultani prevod] Imajte na umu da ovo nije prevedeno.
5 Zamolit ćemo da se to čita odgovarajućim tempom kako bi gospodin Krajišnik mogao
6 pratiti.

7 G. HARMON: [simultani prevod] Ovaj prethodni dokument jeste bio
8 preveden. Ja ću kada budem čitao iz dokumenta, čitati onako kako sam čitao
9 prošli put kada je gospodin Stewart /prevod engleskog transkripta:

10 "intervenirao."/

11 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ja vidim da tu ima nešto i na
12 nizozemskom što je prevedeno, riječ "radni egzemplar". Dakle, ako budete čitali,
13 molim Vas da čitate polako.

14 G. HARMON: [simultani prevod] Prvo ćemo se pozabaviti prvim paragrafom.

15 "Sastanak je tražio CMO kako bi generalu Mladiću prenio apel glavnog
16 tajnika. U pozivu na broj telegrafa MSC-369."

17 O čemu se konkretno govori u ovom paragrafu?

18 O: Ne znam koji je točan sadržaj bio tog telegrama, ali mislim da se
19 radilo o apelu glavnog tajnika upućenog srpskim snagama da se umjerenije
20 ponašaju i postupaju u vezi sa Sarajevom, te da omoguće otvaranje Sarajevskog

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 aerodroma.

2 P: Ako pogledamo paragraf 5, petu stavku dokumenta, ja ću to pročitati
3 za zapisnik: "Kada je od njega zatraženo da potvrdi ponudu njegovog predsjednika
4 da povuče sve teško naoružanje na udaljenost veću od dometa do Sarajeva, on je
5 rekao da nije imao nikakva saznanja o takvoj ponudi, ali da će on svoj savjet
6 prenijeti svojoj Vladi i da će ispuniti bilo kakav sporazum koji bude
7 postignut."

8 Možete li komentirati ovaj paragraf u vezi sa onim što je general Mladić
9 mislio, kakav je stav imao prema civilnim vlastima?

10 O: To je još jedna potvrda njegove tvrdnje da je on odgovarao i da je
11 bio podređen političkom rukovodstvu. Ovdje se pokušava koristiti taktikom
12 odlaganja pošto vjerojatno ne zna koje su pojedinosti ponude doktora Karadžića u
13 vezi sa povlačenjem teškog naoružanja i otvaranju Sarajevskog aerodroma ili
14 možda zna za njih, ali nije želio o tome razgovarati na tom mjestu, u toj
15 situaciji.

16 P: Generale Wilson, na temelju Vaših ličnih kontakata sa generalom
17 Mladićem -

18 G. HARMON: [simultani prevod] Ja se izvinjavam, dakle idemo iz početka.

19 P: Generale Wilson, na temelju Vaših promatranja VRS-a, kontakata
20 generala Mladića sa političkim rukovodstvom bosanskih Srba, komentara koje ste
21 čuli od generala Mladića, recite da li ste izveli neke zaključke o tome u kojoj
22 mjeri i da li je Vojska bosanskih Srba bila odgovorna političkom rukovodstvu
23 tokom 1992.?

24 O: Da. General Mladić je imao veoma jak karakter i mislim da je osoba
25 koja je bila sposobna da samovoljno neke stvari uradi, ali mislim da je zapravo

26

27

28

29

30

1 stvar takva da je on radio ono što su mu njegovi politički gospodari rekli da
2 radi.

3 P: Koristit ću se sada jednim dokaznim predmetom koji je već ranije bio
4 uveden. Radi se o dokaznom predmetu 64, to je jedan dugačak dokument iz kojeg
5 meni trebaju samo dvije stranice. Zamolit ću da se to podijeli.

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] To je neki od tabulatora,
7 pretpostavljam. Evo, kaže mi tajnica da se radi o tabulatoru 529.

8 G. HARMON: [simultani prevod]

9 P: Imate li sada primjerak, generale Wilson?

10 O: Da.

11 P: Da li sam Vam ja već pružio mogućnost da pregledate analizu borbene
12 spremnosti i dejstava Armije Republike Srpske koja nosi datum 5. april 1993.?
13 Radi se o većem dokumentu.

14 O: Da.

15 P: Da li ste imali priliku da pogledate i ovaj dio koji Vam sada nudim
16 da pregledate?

17 O: Da, pročitao sam ovaj dio dokumenta.

18 P: Ovaj dokument pred Vama, to su stranice 152 i 153, dokumenta koji sam
19 ranije opisao. Radi se o "Zaključci analize borbene gotovosti i aktivnosti
20 Vojske Republike Srpske u 1992. godini." Na kraju stranice 153 piše: "Han
21 Pijesak 5. aprila 1993., vrhovni komandant oružanih snaga Vojske Republike
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Srpske, doktor Radovan Karadžić."

2 Ja ću pročitati za zapisnik i od Vas zatražiti da prokomentirate 4.
3 paragraf. Zamolit ću Vas da me slušate, ja ću polako čitati za zapisnik taj
4 paragraf.

5 "Vrhovna komanda u cjelini, a i pojedinačno svaki član Vrhovne komande,
6 upoznavani su sa ciljevima planiranih operacija i združenih bojeva kao i sa
7 njihovim rezultatima, često i sa dosta detalja. Zbog takvog odnosa između
8 komandnih struktura organa vlasti i Vrhovne komande učinilo je nemogućim da
9 Glavni štab donosi samostalno odluke, nego je svaka operativna bitka morala
10 politički dobiti podršku na temelju interesa srpskog naroda i dobiti odobrenje
11 najviših autoriteta Republike Srpske."

12 Možete li nam prokomentirati sadržaj ovog paragrafa koji sam pročitao, a
13 posebno u vezi sa odnosom između Vojske Republike Srpske i političkih struktura
14 Republike bosanskih Srba?

15 O: Meni ovo jasno ukazuje da su sve vojne operacije bile vođene u skladu
16 sa političkim nalazima i ciljevima i da vojno osoblje nije imalo nikakve ovlasti
17 za samostalno djelovanje, niti za donošenje odluka, niti za rukovođenje
18 dejstvima, osim onima koje su odobrile političke vlasti. Ovo je učinjeno
19 kasnije, dakle, radi se o sažetku događaja 1992.

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Da li je ovo u skladu sa Vašim ličnim promatranjima?

2 O: To je u svakom slučaju dosljedno onome što sam čuo od generala
3 Mladića koji je rekao da je on, kao vojni komandant, podložan političkoj
4 kontroli.

5 P: Hvala, više mi neće biti potreban taj dokazni predmet.

6 Generale, želio bih skrenuti Vašu pažnju na situacije kada ste imali
7 priliku da se sastanete sa gospodinom Krajišnikom. Kada je to bilo? Kada je
8 sljedeći put bio Vaš susret?

9 O: Mislim da sam gospodina Krajišnika vidio sljedeći put u Ženevi u
10 decembru/januaru sa 1992. na 1993. kada sam ja bio vojni savjetnik gospodina
11 Cyrus Vancea na mirovnoj konferenciji, a gospodin Krajišnik je bio jedan iz
12 srpske delegacije.

13 P: To je bilo dakle međunarodna konferencija o bivšoj Jugoslaviji u
14 Ženevi?

15 O: Da.

16 P: Koja je bila Vaša konkretna uloga? Vi ste rekli da ste bili politički
17 savjetnik bivšem državnom tajniku Cyrusu Vanceu. Da li ste imali još neku ulogu?

18 O: On je zapravo bio vojni savjetnik.

19 A Ja sam također funkcionirao kao oficir za vezu između raznih
20 sudionika. /prevod engleskog transkripta: "Bio sam oficir za vezu UNPROFOR-a, te
21 sam stoga kontaktirao sa gospodinom Vanceom, a kasnije gospodinom
22 Stoltenbergom."/

23 P: Koliko dugo ste radili u te dvije uloge vezano za međunarodnu
24 konferenciju za bivšu Jugoslaviju?

25 O: Ja sam radio za njih gotovo godinu dana, dakle od sredine decembra
26
27
28
29
30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica.

1 1992. pa do prvog decembra 1993.

2 P: Možete li reći tko su bili pregovarači sa srpske strane na toj
3 konferenciji?

4 O: Srpska delegacija se mijenjala. Veći dio pregovora Srbe je zastupala
5 samo manja grupa pregovarača. Doktor Karadžić je gotovo uvijek bio prisutan,
6 povremeno je bio prisutan i general Mladić, a gospodin Krajišnik je često bio
7 tamo. Ne sjećam se učestalosti prisustva gospođe Plavšić ili gospodina
8 Koljevića, no to su bili glavni predstavnici srpske strane.

9 P: Jeste li imali priliku susretati se sa gospodinom Krajišnikom tijekom
10 tih razgovora?

11 O: Rekao bih da se nikada nisam susreo s gospodinom Krajišnikom, no
12 zajedno s njim bio sam u istoj prostoriji u puno navrata. Ja sam promatrao
13 pregovore. Obično nisam sjedio za pregovaračkim stolom nego sam bio u pozadini i
14 vodio sam bilješke o tome što se za vrijeme pregovora događa.

15 P: U Vašem svojstvu promatrača i savjetodavca, jeste li Vi na bilo koji
16 način sudjelovali u tim pregovorima?

17 O: Pa jesam, jer jedna od mojih odgovornosti je bila da vodim bilješke i
18 da osiguram da na kraju dana budu sastavljeni izvještaji o tome što se događalo,
19 o kojim pitanjima se raspravljalo i koju ulogu su igrali koji pregovarači.

20 P: Možete li opisati ulogu gospodina Krajišnika onako kako ste ju Vi
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 vidjeli i procijenili?

2 O: Gospodin Krajišnik nije mnogo toga imao za reći i siguran sam da je
3 to bilo stoga što on ne govori engleski, no on je svakako mnogo razgovarao sa
4 doktorom Karadžićem. On je sjedio u središnjem dijelu za tim stolom i činilo se
5 da je vrlo važan član delegacije.

6 P: Tijekom tih pregovora, bilo u formalnim ili neformalnim razgovorima,
7 jesu li bosanski Srbi iznijeli svoje stavove u vezi sa svojim teritorijalnim
8 ciljevima i stavovima u odnosu na nesrbe?

9 o. Da, učinili su to vrlo jasno i s mnogo pojedinosti. Kada se počelo
10 pregovarati o karti Bosne i Hercegovine i na koji način će biti dodijeljen
11 teritorij različitim etničkim skupinama. Bili su izneseni mnogi argumenti u
12 prilog podjeli i ponavljali su se stavovi srpske strane o zabrinutosti za
13 sigurnost srpskog naroda.

14 P: Što su oni rekli u vezi sa mogućnošću da žive sa drugim nesrpskim
15 narodima?

16 O: Pa oni su tvrdili da je nemoguće da tri naroda nastave harmonično
17 živjeti u Bosni i Hercegovini i da je nužno fizički i politički te narode
18 odijeliti, jer će inače srpski narod nastaviti živjeti pod prijetnjom i za njih
19 to više nije bila prihvatljiva solucija.

20 P: Da li je to bio jedan jedinstveni stav koji su iznosili srpski
21 pregovarači?

22 O: Da, taj stav se stalno ponavljao.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Tijekom tih pregovora tko je bio glavni pregovarač u ime međunarodne
2 zajednice?

3 O: To je ovisilo o temi o kojoj se razgovaralo, no svakako je to bio
4 gospodin Cyrus Vance u početnom razdoblju - decembar 1992. do otprilike maja
5 1993. godine, on je zapravo vodio pregovore u ime međunarodne zajednice. A
6 potom, u razdoblju nakon maja 1993. godine, lord Owen je zapravo bio vođa te
7 konferencije.

8 Gospodin Stoltenberg, kada je stigao, igrao je više ulogu podrške lordu
9 Owenu, no tamo je bio i cijeli niz ambasadora koji su bili pridruženi
10 konferenciji i koji su vodili manje pregovore u vezi s manje važnim temama. No,
11 što se tiče Bosne i Hercegovine obično je predsjedavajući bio taj koji je vodio
12 pregovore.

13 P: Na tim pregovorima, jesu li vođe bosanskih Srba bili suočeni sa
14 kritikama u vezi sa etničkim čišćenjem?

15 O: Možete li ponoviti pitanje?

16 P: Tijekom konferencije, tijekom tih pregovora da li je predsjedavajući
17 ili zamjenik predsjedavajućeg koji je vodio pregovore suočavao srpsku stranu s
18 kritikom u vezi s etničkim čišćenjem koje je vođeno na terenu u Bosni i
19 Hercegovini?

20 O: Da, to je, koliko ja mogu reći, bila česta tema. Lord Owen, u
21 situacijama kada se pregovori nisu glatko odvijali, katkada bi održao predavanje
22 sudionicima u vezi sa načinom na koji postupaju i u vezi s činjenicom da se ne
23 poštuju ljudska prava. On je u tome bio vrlo izravan. On je bio poput jednog
24
25
26
27
28
29
30

1 nervoznog učitelja koji drži lekciju učeniku.

2 P: Hoćete time reći da je bio iskren i izravan?

3 O: Da, tačno.

4 P: Jesu li bosanski Srbi na raspolaganju imali prevoditelje kada bi lord
5 Owen ili drugi iznosili ovakve optužbe?

6 O: Da, jesu. Na središnjim zasjedanjima prevoditelje su obično
7 organizirali Ujedinjeni narodi, no u manjim radnim grupama strane su obično
8 dovodile svoje vlastite prevoditelje.

9 P: Je li se vama činilo da su bosanski Srbi razumjeli lorda Owena kada
10 je on iznosio ovakve optužbe ili kada su drugi iznosili slične optužbe u vezi s
11 etničkim čišćenjem?

12 O: Doktor Karadžić je vrlo dobro razumio engleski, a lord Owen se uvijek
13 obraćao na engleskom jeziku. On je ono što je imao za reći uvijek govorio u
14 prisustvu svih članova srpske delegacije. Da li je to njima bilo prevedeno na
15 srpsko-hrvatski, to ne mogu reći.

16 P: Kakva je bila reakcija doktora Karadžića na takve tvrdnje?

17 O: Pa on je ponavljao koliko je potrebno braniti srpski narod, braniti
18 srpsku državu. Situacija je zapravo bila vrlo loša za doktora Karadžića i za
19 delegaciju zato što je lord Owen bio vrlo izravan tako da situacija za srpsku
20 stranu nije bila ugodna. No Srbi su stalno ponavljali svoje stavove.

21 P: Možda biste mogli Vijeću pomoći da shvati situaciju... no, povlačim
22 ovo pitanje.

23

24

25

26

27

28

29

30

1   Razgovori koji su se vodili u okviru konferencije odnosili su se i na
2 pitanje teritorija, je li tako?

3   O: Da, to je bilo jedno od pitanja, a drugo važno pitanje, bilo je
4 pitanje Ustava.

5   P: Pa, usredotočimo se sada na pitanja u vezi sa teritorijom. Možete li
6 Vijeću reći sljedeće, kada se govorilo o određenim dijelovima teritorija, je li
7 se pokretalo pitanje etničkog čišćenja u okviru takvih razgovora?

8   O: Pa, nisam sasvim siguran da razumijem Vaše pitanje.

9   P: Uredu. Da li se govorilo o određenim granicama u okviru razgovora o
10 teritoriju?

11   O: U širem smislu riječi tri strane su se složile oko 85% podijele
12 teritorija, ako je ta podjela uopće bila nužna. No do razmirica je dolazilo u
13 vezi sa 10-15% teritorija. U tom smislu spominjao se popis stanovništva koji je
14 provela Vlada bivše Jugoslavije i iznosili su se dosta detaljni povijesni
15 argumenti s tim u vezi. A kada je bio iznesen argument da bi jedna strana mogla
16 na svom teritoriju imati manjinsku grupu drugog naroda, sve tri strane su se
17 zalagale za preseljenje stanovništva. Nikada se nije nijekala činjenica da na

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 tim područjima originalno stanovništvo više nije zastupljeno onako kako je to
2 bilo prije sukoba.

3 P: Dakle, Vi ste ostali na tim pregovorima do decembra 1993., je li
4 tako?

5 O: Točno.

6 P: Na temelju Vaših kontakata s gospodinom Krajišnikom, gospodinom
7 Karadžićem, gospodom Plavšić gospodinom Koljevićem, temeljem informacija kojima
8 ste raspolagali, da li ste stvorili neko mišljenje o hijerarhiji koja je
9 postojala unutar vodstva bosanskih Srba?

10 O: Da, jesam.

11 P: Pa kakav je bio Vaš stav?

12 O: Pa ja sam smatrao da su doktor Karadžić i gospodin Krajišnik bili
13 ključni politički nosioci u toj skupini i iako su gospođa Plavšić i gospodin
14 Koljević imali određene političke ovlasti, prava, ključna pitanja o njima su
15 zapravo odlučivali gospodin Krajišnik i doktor Karadžić. Mislim da je i general
16 Mladić vjerojatno imao dosta veliki utjecaj i to ne samo u vojnim pitanjima,
17 nego i u vezi s političkim pitanjima. No, ukratko, smatram da su tim političkim
18 vodstvom dominirali doktor Karadžić i gospodin Krajišnik.

19 G. HARMON: [simultani prevod] Zahvaljujem, gospodine generale. Nemam
20 više pitanja.

21 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Zahvaljujem gospodine Harmon.

22 Gospodine Stewart, rečeno mi je da ako sada započnete sa svojim
23 unakrsnim ispitivanjem, da bi se moglo desiti da sutra nećemo imati drugog
24 svjedoka. /prevod engleskog transkripta: "Gospodine Harmon,"/ da li sam to točno

25

26

27

28

29

30

1 shvatio?

2 G. HARMON: [simultani prevod] Oprostite, časni Sude, nisam čuo što ste
3 rekli.

4 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da li sam dobro shvatio da Vaš idući
5 svjedok neće biti na raspolaganju do četvrtka?

6 G. HARMON: [simultani prevod] Da, točno.

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Uredu. To znači da, gospodine Stewart,
8 nije nužno da Vi sada već započnete sa svojim unakrsnim ispitivanjem, iako je to
9 u suprotnosti sa našim uobičajenim stavom. Dakle, ja Vas sada pitam želite li Vi
10 sada započeti sa svojim unakrsnim ispitivanjem ili sutra?

11 G. STEWART: [simultani prevod] Da, to bi bilo sutra poslijepodne. Moram
12 reći da bi mi bilo draže da započnem sutra, hvala.

13 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Uredu. Gospodine Wilson, možda ste
14 primijetili da Vam se ja ne obraćam kao generalu nego Vam se obraćam s titulom
15 "gospodine". To je moja praksa u vezi sa svim svjedocima. To nije zbog toga što
16 ja ne bih poštovao Vaš položaj.

17 Čuli ste da bi odvjetnik Odbrane radije sa svojim unakrsnim ispitivanjem
18 započeo sutra.

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 [Sudije većaju]

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Vijeće udovoljava zahtjevu Obrane što
3 znači da ćemo Vas vidjeti sutra u 14 sati i 15 minuta. Ja Vam moram reći da ne
4 smijete razgovarati ni sa kim o Vašem dosadašnjem svjedočenju i Vašem budućem
5 svjedočenju.

6 Zamolit ću sada poslužiteljicu da isprati gospodina Wilsona iz sudnice.

7 [Svedok se povlači]

8 [Pretnosno veće i sudski savetnik većaju]

9 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Budući da nam još ostaje vremena na
10 raspolaganju, htio bih u ovom trenutku reći dvije stvari, a sutra ćemo se
11 pozabaviti još sa nekoliko proceduralnih pitanja.

12 Jer, pretpostavljam, gospodine Stewart, da Vam neće trebati cijelo
13 poslijepodne za unakrsno ispitivanje.

14 G. STEWART: [simultani prevod] Ne, ne mislim da će mi biti potrebno
15 cijelo poslijepodne.

16 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Uredu. Prvo na što bih htio skrenuti
17 pozornost strana jest procedura za ispitivanje vještaka. Ovo Vijeće se ne želi
18 naći u Guinnessovoj knjizi rekorda zato da se utvrdi tko brže može proći kroz
19 više dokumenata u roku od jednog sata. Hoće li nam biti potrebno dan i pol da
20 prodemo kroz 20 ili više svezaka dokumenata, to nije ono što bi Vijeće željelo
21 postići. I zbog toga bismo htjeli dati i neke naputke u vezi sa procedurom
22 ispitivanja vještaka. Ja ću Vam s time u vezi iznijeti 6 stavaka.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Stranke s tim u vezi nisu bile konzultirane i ako žele nešto u vezi s
2 time reći to će moći učiniti sutra i to će im biti dopušteno.

3 Dakle, pod 1: Nakon što je jedan svjedok potvrđen kao vještak, ključni
4 dokazni predmet jest njegov izvještaj vještaka.

5 2: Tužitelju se daje uputa da svoje ispitivanje ograniči na pitanja od
6 središnje važnosti za predmet, a za koja se može pretpostaviti da će biti
7 kontroverzna i za koja je potrebno daljnje objašnjenje, pojašnjenje ili
8 ilustracija u smislu, kako je vještak došao do tog svojeg stava.

9 3: Ograničenje u vezi sa dokaznim predmetima za tužitelja. Od tužitelja
10 se traži da predočuje dokumente koji se spominju u izvještaju vještaka, a koji
11 su potrebni da bi se postiglo ono što je navedeno pod 2, i u dodatnom
12 ispitivanju da se bavi pitanjima koja su pokrenuta u okviru unakrsnog
13 ispitivanja.

14 4: Korištenje dokaznih predmeta od strane Obrane. Obrana u spis može
15 uvesti uz vlastite dokumente sve dodatne dokumente o kojima se govori u
16 izvještaju vještaka, a koji još nisu usvojeni i na koje se Obrana u svojem
17 unakrsnom ispitivanju oslanja.

18 5. Svi ostali dokumenti u prilog izvještaju vještaka, neće se uvrštavati
19 u spis, osim ako jedna od strana koja za to pokaže valjani razlog u svjetlu gore
20 navedenog ili samo Vijeće to konkretno ne zatraži.

21 6. U vezi s točkom 5 strane se upućuju na naputke Vijeća date stranama
22 usmeno, 1. marta 2005. i 27 aprila 2005. To su stranice transkripta 9.606, a u
23 vezi sa 27. aprilom 2005, stranica 12.754.

24

25

26

27

28

29

30

1 Sljedeće, gospodine Stewart, odnosi se na odgovor koji Vam Vijeće duguje
2 u vezi sa Vašim zahtjevom o rasporedu svjedoka i dokumenata po pravilu 98bis.

3 Vijeće podsjeća da je na nedavnoj raspravi o statusu u predmetu 27.
4 aprila 2005, gospodin Stewart izrazio svoju zabrinutost da datum u aprilu za
5 koji postoji nalog o rasporedu u vezi sa podnescima po pravilu 98bis, Obrane
6 predstavlja prekratki rok. Gospodin Stewart je zbog toga predložio da bi rok
7 trebao biti produžen i da ako se budemo pridržavali ovog roka tim Obrane neće
8 imati uopće na raspolaganju ljetnu pauzu.

9 Gospodin Stewart je od Vijeća zatražio komentar u vezi s tim.

10 Nalog o rasporedu od 26. aprila 2005., po tom rasporedu tužitelj bi sa
11 svojim izvođenjem dokaza trebao završiti prije 22. jula 2005. Mi u ovom trenutku
12 ne znamo kada će doista tužitelj završiti sa svojim izvođenjem dokaza, prema
13 tome smatramo da je zahtjev gospodina Stewarta preuranjen. No pretpostavimo da
14 će izvođenje dokaza Optužbe doista završiti 22. jula.

15 Do tada postoji 16 radnih dana, dakle u razdoblju od 22. jula do 16.
16 augusta. 16. august rezerviran je za svu usmenu argumentaciju u vezi sa
17 oslobađajućom presudom, ukoliko do toga uopće dođe. Vijeće nikada nije bilo pod
18 dojmom da će Obrana iskoristiti svih 16 dana ljetne pauze da bi formulirala
19 svoje podneske po pravilu 98bis. Pravilo 98 je izmijenjeno upravo zato da bi se

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 postavili neki naputci i smanjio obim posla koji strane moraju obaviti.

2 Vijeće ne očekuje, a neće niti prihvatiti bilo kakve pisane podneske po
3 pravilu 98bis. Obrana jednostavno treba obavijestiti Vijeće i tužitelja, na
4 kraju izvođenja dokaza tužitelja, ima li namjeru uopće pokrenuti pitanje
5 oslobađajuće presude. To se može učiniti usmeno ili *e-mailom* i nema razloga da
6 se to učini u ovom trenutku. Ako Obrana obavijesti Vijeće o svojim namjerama da
7 pokrene pitanje oslobađajuće presude, od Obrane će se tražiti da to učini usmeno
8 16. augusta. Na to će i Optužba moći odgovoriti, a Vijeće će u roku od tri dana
9 donijeti svoju odluku.

10 Izmijenjeno pravilo 98bis na taj način mijenja obim pripremnog posla
11 kojeg valja obaviti, pri čemu odgovornost Vijeća nije manja u smislu donošenja
12 obrazložene odluke. Ukoliko Obrana ima namjeru pokrenuti pitanje oslobađajuće
13 presude, ona već sada mora početi razvijati svoju argumentaciju ukoliko želi
14 imati tu argumentaciju gotovu do 16. augusta. Nije potrebno čekati da tužitelj
15 izvede svojeg posljednjeg svjedoka da bi Obrana počela s tim poslom. I doista, u
16 vrijeme kada tužitelj bude izvodio svojeg posljednjeg svjedoka Obrana bi morala
17 biti pri kraju sa svojim poslom po pravilu 98bis.

18 Isto vrijedi i za tužitelja koji, prema ovom izmijenjenom pravilu, mora
19 biti u stanju anticipirati argumentaciju Obrane i odgovoriti na tu argumentaciju
20 u vrlo kratkom vremenu. Dakle, u ovom predmetu Optužba bi morala biti spremna
21 odgovoriti na argumentaciju Obrane istoga dana kada tu argumentaciju Obrane
22 čuje. Ja mislim da je stoga jasno da se procedurom po izmijenjenom pravilu 98bis
23
24
25
26
27
28
29
30

1 obje strane obvezuju, a isto tako i Vijeće, da o ovome pitanju počinju
2 pravovremeno razmišljati.

3 Na osnovi svega ovoga mi smatramo da je naš nalog o razdoblju razuman.

4 I ovime, gospodine Stewart, ja odgovaram na Vaš ranije izneseni zahtjev.

5 Sada ćemo prekinuti zasjedanje do sutra poslijepodne s početkom u 14.15h
6 u ovoj istoj sudnici i, gospodine Stewart, tada očekujemo da ćete početi sa
7 svojim unakrsnim ispitivanjem.

8 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Molim da svi ustanu.

9 ... Sednica završena u 17.15h.

10 Nastavak zakazan za sredu,

11 18.05.2005., u 14.15h.

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30